

Ad quartum si. pro
serua animam tuam: quoniam impie selectat omnes ta-
cuis sunt turpiores et magis continuo infestent:
ppr qd trahantia magis ponit virtus principalis
ut ex dictis p. Clemencia vero in h. qd diminuit
penas: marie vero accedet ad caritatem qd est po-
tissima virtutem qd quam bona operatur ad prios
et eorum mala impedire. **A**d primum qd dicitur qd
malsuetudo preparat hominem ad dei cognitio-
nem: remouendo impedimentum: et h. dupl. p. qd
faciendo hominem potest sui perdimuntur; ire
ut dicitur. **A**lio quod malsuetudine pertinet qd
homo non ostendat vobis virtutis: qd plerique aliqui
faciunt ex conatu ire: et iohannes Augustinus dicit in 2.
de doctrina christiana qd mites esse non ostendere domine
scripture sive intellectu si aliquis vitia nostra per-
tit: sive non intellectu qui nos melius et verius sape-
re possemus. **A**d secundum dicitur qd mala
suetudo et clemencia reddunt hominem deo et ho-
mibus acceptum. **F**m qd occurrit in eiusdem effectu
cu[m] caritate qd est maxima virtutis. s. i[m] subtrahe
do mala primum. **A**d tertium dicitur qd misericordia
et pietas suenunt qd cum malsuetudine et cle-
mencia ipsorum occurrit in eiusdem effectu qd est propter be-
mala prior. differentia tamen ipsorum ad motuum. nam pi-
etas remouet mala prior ex fueretia quam habet
ad aliquem superiore: puta deum per patrem. misericordia
remouet mala prior ex h. qd in eis aliis
tristitia: in quantum estimat eas ad se pertinere
ut sicut dicitur: quod punient ex amicitia que facit
amicos de eiusdem gaudere et tristari. malsuetu-
do autem h. facit in quantum remouet iram incitatem
ad vindictam. clemencia vero hoc facit ex animi
lenitate: in quantum iudicat esse equum ut aliis
non amplius punias.

Einde considera
Orandum est de virtutib[us] oppositis:
Et primo de iracundia qd opponi-
tur malsuetudini. 2. crudel-
tate que opponit clemencie
Circa iracundiam queruntur octo. p. utrum ira
sci possit esse aliquis licitus. 2. utrum ira sit peccatum.
3. utrum sit peccatum mortale. 4. utrum sit gravissimum
peccatum. 5. de spece irae. 6. utrum ira sit virtus capi-
tale. 7. que sunt filiae eius. 8. utrum beatitudinem
sit oppositum.

Ad primum sic pro-
cedit. Ut qd irasci non sit licitus. Hieronimus. n. ex-
ponens illud Math. 5. Qui irasci nisi suo re-
cte dicit in quibusdam codicibus addidit: sed etiam ceteris

in veris diffinita sitia est et ira penitent tollit. qd
irasci nullo modo licitus est. **P**. fin. Dio. 4. c.
de diuino. non malum ait est sine rore esse: sed ira sit
est sine rore. dicitur. n. pbs in 7. ethi. qd ira non pre-
terit audit rorem: vi regis dicitur. s. moralis qd cu[m]
trahilitate metis ira diuerberat dilaniataq[ue]
quodammodo scissaque perturbat. et Cassianus dicit
in li. de institutione cenobiorum. Quilibet etiam
iracundie mortefferuntur exerceat oculum cordis
qd irasci sit est malum. **P**. Ira est appetitus vin-
dicis: v. glo. dicit super leuit. 19. Non oderis
frenum tuum in corde tuo: sed appetere videretur non
videtur esse licitus: sed hoc est deo reservandum: fuit il-
lud deuteronomio 32. mea est vultus. qd irasci semper sit
malum. **P**. Non illud quod abducit nos a divina
sicutudine est malum: sed irasci semper abducit nos
a divina similitudine: quod est cum trahilitate indu-
cat: ut h[ab]et Sapientia 12. qd irasci semper est malum. **S**[ed]
h[ab]et quod Chrysostomus dicit super Math. Qui sunt
causa irasci reus erit. Qui vero cum causa
non erit reus, nam si ira non fuerit: nec do-
ctrina perficit: nec iudicia stat: nec crimia cor-
pescunt. qd irasci non sit est malum. **P**. dicitur quod ira
propter locum est passio quodammodo appetitus sensitivus
a qua vis irascibilis denotatur: ut est hitum est cuius
de passionibus agitur. Est autem h[ab]et considerandum circa
passiones ait qd dupl. potest in eis malum inueniri.
Uno ex ipsa specie passionis qd est considera-
tur: sed ob in passione: sic iudicia sunt sua spem
ipso rat quodammodo malum. est. n. tristitia est bono ali-
o: quod est se rore repugnat. et iohannes iudicavit mox no-
minalia sonat aliqd malum: ut pbs dicitur in 2. ethi.
H[ab]et autem non appetit ire qd est appetitus vindictae. potest
n. vindicta et bene et male appeti. **A**lio inuenit
malum in aliqua passione: est irritatem ipsius. i. s. in
supabundantiam vel defecum ipsius. et sic potest malum
est ira inueniri: quoniam sicut aliis irasci plus vel minus
potest recte: tunc irasci est illaudabile. Si
autem aliis irasci est recte: tunc irasci est
laudabile. **A**d primum quod dicendum qd stoici
iram et omnes alias passiones non habent asse-
ctus quodammodo propter ordinem rationis existentes. et
sunt hoc potest ira et omnes alias passiones esse
malas: ut sicut dicitur est cum de passionibus ageretur.
et sunt hoc accipit ira Hieronimus. logitur. n. est ira
qua ergo irasci est primus quasi malum ei inten-
dens. **S**[ed] sunt peripateticos: qui etiam suam ma-
gis approbat Augustinus 1. 9. de ciuii. deit. ira et aliae
passiones ait dicuntur non appetitus sensitivus si-
ne sunt moderate sed roribus sunt non. et sunt hoc
ira non sit est malum. **A**d secundum dicitur quod ira

dupl'r se pōt h̄c ad rōe. **U**nō qdē mō aīce
denter:z sic trahit rōem a sua rectitudine.
vnde b̄z rōem mali. **A**lio mō sequēter put
.s.appetit⁹ sensitius mouef ̄ vitia fm or
dinē rōnis. z h̄ ira ē bona q̄ d̄ ira p̄ zelū. vñ
Greg⁹ dicit i.s.moral. **C**urādū sūmōge ē ne
ira q̄ vt īst̄m̄ v̄tūtis assumis menti d̄n̄etur
ne q̄i dñs peat:z q̄i ácilla ad obsequum pata
a rōis tergo nunq̄s recedat. h̄ āt ira z h̄ i ipa
executōe act⁹ iudicū rōis aliq̄sl̄ impeditat:
nō tñ rectitudinē rōis tollit. vñ **H**rego ibidē
dicit q̄ ira p̄ zelū turbat rōnis oculū:z ira
p̄ vitii exēcat. nō ē āt ̄ rōem v̄tūtis vt int̄
mittat deliberatio rōis in executōe eius qđ
ē a rōe d̄libatū:q̄t ēt ars ipēdīr̄ i suo actū
si dū dz agere deliberaret de agēdis. **A**d
tertium dō q̄ appeterē vindictā pp̄t maluz
eius q̄ puniēdus ē: illiciū ē:z appeterē vin
dictā pp̄t vitior̄ correcōem ̄bonum iusti
cie ̄seruādum laudabile ē:z in h̄ pōt tende
re appetit⁹ sensitius inc̄q̄tū mouef a rōne:
z dū vidicta fz ordinē iudicū sit: a dō c̄ mi
nister ē p̄tās puniēs: vt dī **R**o.iz. **A**d q̄r
tū dicendū q̄ deo assimilari possim⁹ z obe
mus i appetiti boni:z i mō appetēdi ei oīo
assilari non possim⁹:q̄ in deo nō ē appeti
tus sensitius sic i nob̄ cui⁹ mot⁹ dz rōni de
seruire. **U**nō **G**reg⁹ dicit i.s.moral. q̄ tunc ro
bustius rō ̄ vitia erigit: cū ira subdita rōni
famulatur:

Ad secundūz sic pro

cedet. **C**if q̄ ira non sit pctn. Peccando. n.
demeremur: s̄ passionibus non demeremur
sicut nec vitupamur ut d̄r in. 2. ethi. ḡ nulla
passio ē pctn: ira āt ē passio vt s̄ hitu ē cuz
de passionib̄ agere. ḡ ira nō ē pctn. **P**
In oī pcto ē queris ad aliquid bonū ɔmuta
bile: sed p̄ ira nō ɔuertiſ aligs ad bonū ɔmu
tabile: s̄ i malū alic⁹. ḡ ira nō ē pctn. **A** **P**
Nullus peccat i eo qđ vitare n̄ pōt: vt Aug⁹
dīc: s̄ ira hō vitare n̄ pōt: q̄ sup illud psal.
Irascimini ⁊ nolite peccare: dīc glo. Q̄ mo
tus ire nō ē i p̄tate nra. **P**bs ēt dīc i. 7. ethi.
q̄ irat⁹ cū tristitia opaſ: tristitia aut̄ ē ſria
volutati. ḡ ira nō ē pctn. **P** Pctn est ſ
nām: vt Dam. dicit i. 2. li. s̄ irasci nō est ſtra
nāz hois cū sit act⁹ nālis potētie que ē irasci
bilis. vñ ⁊ Hiero dicit in qđa epla. Q̄ irasci
ē hois. ḡ irasci nō est pctn. **S** ſ ē qđ apls
dīc ad Epb. 4. Q̄ is indignatio ⁊ ira tollata

¶ R^udeo dō q^r ira sicut dīctū ē p^rprie
noiat quādā passionē. passio aut appetitus
sensitū intātū ē bona inq^rtū rōne regulat^r.
si aut ordinē rōnis excludat est mala. Ordō
aut rōnis in ira pōt attēdi q^rtum ad duo. p
qdē q^rtū ad appetibile i qdē tēdit: qdē ē vindi-
cta. vñ si alijs appetat q^r fm ordinē rōnis si
at vindicta ē laudabilis ire appetit: z vocat
ira p zelū. si aut alijs appetat q^r fiat vindicta
quiliccunq^r ē ordinē rōnis: puta si appetat pu-
niri eū q nō meruit yl' ultra q^r meruit: vel et
nō fm legitimū ordinē: yl' nō ppf debituz si
nē g ē dīfūatio iusticie: z correctio cipe: erit
appetit ire vitiosus: z noīq^r ira p uitium.
Alio^r attēdis ordō rōnis circa irā q^rtum ad
modū irascēdi: vt. s. mot^r ire non imoderate
feruescat nec interius nec exterius: qdē gde
si ptermittat nō erit ira absq^r peccato: etiā si
alijs appetat iusta vindictā. Ad primū
g dō q^r a passio pōt eē regulata rōne yl' nō
regulata: iō fm passionē absolute dīfideratā
nō importat rō meriti ul' dīmeriti: seu laudis
ul' uituperi. fm tñ q^r ē regulata rōne potest
bē rationē meritorij z laudabilis. z eōtio
fm q^r nō est regulata rōne pōt bē rationē
demeriti uel uitupabilis. vñ z probs ibidē di-
cit q^r laudat ul' uitupatur q^r aliquiter irascit
Ad scđm dō q^r iratus nō appetit malum
alteri^r ppf se: sed ppf vindicta in quam con-
uertit appetit eius sicut i qdē cōmutabile
bonū. Ad tertīū dicendū q^r hō ē dīs suo
rū actuū parbitriū rōnis. z iō motus q^r pue-
niunt iudiciū rōnis nō sūt in ptāte hoīs i ge-
nerali: ut. s. nullus eoz insurgat: q^r quis ratio
possit quēlibet singulariē spēdere ne insurgat.
z fm hō dō q^r mot^r ire nō ē i ptāte hoīs: ita. s.
q^r nullus iisurgat: q^r tñ aliquāt^r ē i hoīs ptā-
te: nō totalr pdit rōem peccati si sit inordina-
tus. q^r aut probs dīc iratu cū tristitia opari: nū
ē sic intelligēdū q^r tristef de eo q^r irascif: s^r
q^r tristaf de iuria quā estimat sibi illatā: z
ex hac tristitia mouet ad appetēdū iudicaz
Ad quartū dō q^r irascibilis in hoīe nālī
subiectrōn: z iō act^r eius intātū ē boī nālis
inq^rtū ē fm rōem. inq^rtū vñ ē pter ordinē rō-
nis: ē hoīs naturam.

Ad tertium sic proce

dif. Vide **q** ois ira sit pctm mortale. **Dicif**
n. Job 5. **Vix** stultū int̄ficit iracūdia: et logē
de infectōe sp̄uali a q noiaſ pctm mortale.

g ois ira ē p̄tī mortale. **P.** Nihil mere tur dāmatōem eternā nisi p̄tī mortale: h̄ra merel dānatōem eternā. dicit. n. domi nus Mat̄. 5. Q̄is qui irascit fratri suo reus erit iudicio: ybi dicit glo. q̄ p̄ illa tria q̄ ibi tangunt. s. iudicij t̄ cōciliū. t̄ geh̄na diuer se mansiones i ecna dānatōe. p̄ mō peccati singulariē exp̄mūtur. ḡ ira ē p̄tī mortale. **P.** Quicqđ h̄riat caritati ē p̄tī mortale sedira de h̄riat caritati: et p̄z p̄ Hiero. sup illud Mat̄. 5. Qui ira cīl̄ f̄ri suo. t̄c. vbi dicit q̄ h̄ 3 primi dilectōem. q̄ ira est p̄tī mortale. **H** 3 ē q̄d l̄p̄ illō p̄. Irascim̄ni t̄ nolite peccare. dicit glo. venialis ē ira q̄ nō p̄ducit ad effectū. **R** dō q̄ mot̄ ire p̄t̄ eī inordinat̄ t̄ p̄tī dñpl̄r: sicut dictū ē. Uno ex pte appetibil̄: vt pote cū aligs appetit iūstā v̄idicā. t̄ sic ex genē suo ira est p̄tī mortale. q̄ h̄riat caritati t̄ iusticie. p̄t̄ t̄t̄ḡ q̄ tal̄ appetit̄ sit p̄tī veniale. pp̄c ip̄fēctōem act̄: q̄ qdē ip̄fēctio attēdit̄: vel ex pte appetētis: puta cū mot̄ ire p̄uenit iudiciū rōnīs: v̄l ēt ex pte appetibil̄: puta cū ali gs appetit i aliq̄ modico se v̄idicare qd̄ q̄ ni bil ē reputādū: ita ēt q̄ si actu infernō ētē p̄tī mortale: puta si aligs parum trahat ali quē puep̄ capillos v̄l aligd h̄. Alio p̄t̄ ēt mot̄ ire iordinat̄: q̄tū ad modū ira cēdi v̄pote si nīmis ardēter irascat̄ iteri: v̄l si nī mis et̄i māifestet s̄ḡ ira. t̄ sic ira f̄m se nō bēt ex suo genē rōem p̄tī mortalis. p̄t̄ t̄t̄ stingere q̄ sit p̄tī mortale: puta si ex vehe mēta ire aligs ex̄cidat̄ a dilectōe dei t̄ p̄t̄ mi. **A**d p̄mū ḡ dicēdū q̄ ex illa auctorita te nō b̄t q̄ ois ira sit p̄tī mortale: h̄ q̄ stul tip̄ iracūdā sp̄uāl̄ occidūl̄: inq̄tū. s. nō re frenādo q̄ rōez motū ire: dilabūt̄ i aliq̄ p̄tā mortalia: puta i blasphemā dei: v̄l iniuriam p̄mī. **A**d secundū dō q̄ dñs v̄bū illud dixit de ira q̄i supaddens ad illud v̄bū legis q̄ occidit reus erit iudicio. v̄l loḡ ibi dñs de motu ire in q̄ quis appetit̄ p̄tī occisio nē aut quācūq̄ granē lessōne: cui appetitui si cōsensus rōis supueniat: absq; dubio erit p̄tī mortale. **A**d tertium dicēdū q̄ i illo casu i q̄ ira h̄riat caritati ē p̄tī mora le: h̄ non sp̄ accidit: et ex dictis p̄z.

Ad quartum sic p̄cedit

v̄l q̄ ira sit grauissimū p̄tī. Diē. n. Chriſo q̄ nihil ē turpi v̄isu furētis: t̄ nihil

deformi settēro v̄isu: t̄ m̄ltō magis aīa. ḡ ira ē grauissimū p̄tī. **P.** Quāto aliq̄d p̄tī ē magis nociuū: tāto videt̄ eē peius: q̄ sicut Auḡ dicit i en̄ heri. malū dī aligd qd̄ nocet ira aut̄ maxime nocet: q̄ aufert hōi rōem p̄ quā ē dñs sui h̄ius. dicit. n. Chriſo q̄ ire t̄ iſtan̄e nihil ē mediū. sed ira tp̄ane ē qdam d̄mon. magis aut̄ t̄ deemoniū h̄iite diffīcl̄ ḡ ira ē grauissimū p̄tī. **P.** Interiores mo tūs dī iudican̄ f̄m exteriores effect̄. s. esse etiā ira ē homicidiū qd̄ ē grauissimum p̄tī. **S**ed h̄ ē q̄ ira cōpat̄ ad odīum sicut festuca ad trabē. dī. n. Auḡ i regla. ne ira cre scat̄ in odīu t̄ trabē faciat de festuca. n̄ ḡ ira ē grauissimū p̄tī. **R** dō q̄ sicut dictuz ē: iordinatio ire f̄m duo attēdit̄. s. f̄m i debi tū appetibile t̄ f̄m idebitū modū irascendi. Quātu iiḡ ad appetibile qd̄ irat̄ appetit v̄r̄ eē ira mīmū p̄tōz. appetit. n. ira malū pene alic̄ sub rōe boni qd̄ ē v̄idicta: t̄ iō ex parte mali qd̄ appetit̄ v̄uenit p̄tī ire cū illō p̄tī q̄ appetūt̄ malū p̄mī: puta cū iūdia t̄ odio h̄odū appetit̄ absolute malū alic̄ inq̄tūz buiustmōi. inuidis āt appetit̄ malū alteris p̄t̄ appetitū p̄p̄e alie. s. ira q̄ appetit̄ malū alic̄. v̄d̄ rōe iūste v̄idicre. **A**r̄ q̄p̄ q̄ odīu est grauī q̄ inuidia t̄ inuidia q̄ ira: q̄ peī ē ap petere malū sub rōe mali q̄ sub rōe boni: t̄ peī ē appetēt̄ malū sub rōe boni extēoris qd̄ ē honor v̄l ḡ a q̄ sub rōe rectitudis iusticie sed ex pte boni sub c̄rōe irat̄ appetit̄ malū v̄uenit̄ ira cū p̄tō cōcupiscētie: qd̄ tēdit̄ in aliq̄d bonū. t̄ q̄tū ad h̄ ēt absolute loq̄ndo p̄tī ire v̄r̄ ēt min̄ q̄ cōcupiscētie: quanto melius ē bonū iusticie qd̄ appetit̄ iratus q̄ bonū delectabile v̄l v̄tile qd̄ appetit̄ cōcupi scēs. v̄l p̄hs dicit in 7 ethi. q̄ incōtinēs cō cupi cētie ē turpior q̄ incōtinēs ire. **H** 3 quā tu ad inordinatōem q̄ est f̄m modū irascēdī ira h̄ qd̄d excellētiā pp̄e veheſitiā t̄ ve locitatiē sui mot̄: f̄m illud puer. 27. Ira non h̄r̄ ināz nec erūp̄s furor: t̄ ipetī concitati sp̄ ferre q̄s potūt̄. v̄l Greḡ dī. s. moral. Ira sue stimul̄ accēsiū cor palpitat: corp̄ tremit: ligua se pp̄edit̄: facies ignescit: exasp̄an̄ oculi t̄ neq̄q̄ recognoscit̄ noti: ore qd̄ clamore format. s. sensus qd̄ loḡ ignorat. **A**d p̄mū q̄ dō q̄ Chriſo loḡ de turpitudine quā tu ad gest̄ extēiores q̄ p̄uenit̄ et i impetus ire. **A**d secundū dicēdū q̄ rō illa p̄cedit f̄m inordinatū motū ire qui p̄uenit̄ ex eius

fmpeti & dictū est. Ad tertium dicendum quod homicidium non minus punient ex odio vel iniuria quam ex ira: ira talis levior est in quantum attendit rationem iusticie: ut dictum est.

Ad quintum sic pro

cedet. **V**ñ q̄ incōuenientē determinēt sp̄es
iracudie a ph̄o in. 4. ethi. vbi dicit q̄ iracun-
doꝝ gdā sūt acuti; gdā amari; gdā difficiles
sue ḡues; qz fm̄ ipm̄ amari dicunt quox̄ ira
difficile soluit ⁊ mltō tpe manet. sed b̄ v̄ p̄
tinere ad circūstātiā t̄pis. ḡ v̄ q̄ ēt fm̄ aliaſ
circūstātias possint accipi alie sp̄es ire. **P.**
Difficiles sue graues dicit eē quox̄ ira non
cōmittat sine cruciatu vel punitōe. sed b̄ ēt
ptinet ad iſolubilitatē ire. ḡ v̄ q̄ idem sint
difficiles ⁊ amari. **P.** Dñs Math. 5. ponit
tres gdus ire cū dicit: q̄ irascif̄ fratri suo: et
qui dixerit f̄i suo racha: ⁊ qui dixerit fratri
suo satue: q̄ gdē gradus ad pdictas sp̄es nō
referuntur. ḡ v̄ q̄ pdicta diuīſio ire nō sit cō-
ueniēs. **G**z 5ē qd̄ Gregoꝝ nisen⁹ dicit: q̄
tres sūt irascibilitatis sp̄es. lira q̄ vocat fel-
lea ⁊ māia q̄ vocat ilania. ⁊ furor: q̄ tria vidē-
tur eē eadē t̄rib⁹ h̄missis. nā irā felleā dīcē
q̄ p̄ncipiū ⁊ motūb⁹; qd̄ p̄bs attribuit acutis
maniā dō dicit eē irā q̄ pmanet ⁊ in vetusta
tē deuenit: qd̄ p̄bs attribuit amaris. furores
st̄ dicit eē irā q̄ obseruat t̄ps i suppliciū: qd̄
p̄bs attribuit difficultib⁹. Et eandē etiā diui-
ſionē ponit Dam. in. 2. li. ḡ pdicta distinctio
ph̄inō ē incōueniēs. **R** video dō q̄ predi-
cta distinctio pōt referri vel ad passionē ire
vel etiā ad iſom pctiū ire. Quō aut̄ referatur
ad passionē ire ſ̄bitum ē cū de passiōe ire
ageret: ⁊ ſic p̄cipue videt p̄oi a Greg. nisen⁹
⁊ Damasco. Nūc aut̄ opz accipe distincti-
onē h̄az sp̄ey fm̄ q̄ pertinet ad pctiū ire p̄
ut ponit a ph̄o. Pōt. n. iordinatio ire ex du-
obus attēdi. p̄ gdē ex ipſa ire origine: ⁊ hoc
ptinet ad acutos q̄ nimis cito irascūt: ⁊ ex
q̄libet leui cā. Alioꝝ ex ipſa ire duratōe: eo. s.
q̄ ira nimis pſeueraſt: qd̄ gdē pōt eē dupl̄.
Unoꝝ qz cā ire. l. iniuria illata nimis manet
i memoria bois. vñ ex hoc bō d̄iurnaz tri-
stia ſcipit: ⁊ iō ſūt ſibi p̄pis ḡues ⁊ amari.
Alioꝝ ſtingit ex pte ipius vindicte: quaz ali-
quis obſtinato appetitu q̄rit: ⁊ b̄ ptinet ad
difficiles ſue ḡues q̄ nō dimittunt irā q̄ ſeq̄
puniāt. **A**d pm̄ ſ̄ dō q̄ i ſp̄ebus pdictis
non p̄ncipalit ſiderat t̄pis ſed facilitas bois

ad irā vel firmitas in ira. **A**d scđm dō q
vtricq. s. amari et difficiles bñt irā diuturna; sed pp̄ alia cām. nā amari bñt irā p̄manen-
tē pp̄ p̄manetiā tristitia quā inē viscera te-
nēt clausā. et qz nō p̄cipunt ad exteriora ira
cūdie signa; nō possit p̄suaderi ab alijs; nec
ex seip̄is recedūt ab ira nisi put̄ diuturnita
te t̄pis aboleat tristitia; et sic deficit ira. s. in
difficiliū ē ira diuturna. ppter rehemēs de-
fideriū vindicte; et iō tpe nō digeris; sed p̄ so-
lā punitōem quiescit. **A**d tertiu dō q̄ gra-
dus ire quos dñs ponit; nō p̄tinēt ad diuer-
sas ire sp̄es; s. accipiūt s. pcessu hūani act.
I q̄b̄ p̄mo aliqd i corde c̄cipit. et q̄tu ad B̄ di-
cit; q̄ irascit fri suo scđm aut ē c̄m p̄ aliquā sig-
extio; a manifestat exteriū et anīq̄ p̄cipiat in
effectū. et q̄tu ad B̄ dicit; q̄ dixerit fri suo ra-
cha; qd̄ ē inlectio irascētis. tertius ḡdus est
q̄ p̄cim interiūceptū ad effectū p̄ducitur
ē at effectūre nocimētū alterius sub rōe vi-
dicte. mīmū aut noctūntorū qd̄ fit solo ver-
bo. et iō q̄tu ad B̄ dicit; q̄ dixerit fri suo fatue
et sic p̄ secūdum addit supra p̄mū; et ter-
tiū supra vtricq. vñ s. p̄mū ē p̄cim mortale i
casu in quo dñs logitur sicut dictū ē: multo
magis alia. et iō singulis eoy ponuntur co-
dēntia aliq̄ p̄tinētia ad adēnatōem. s. i p̄mo
ponitur iudiciū qd̄ minū ē; qz vt Auḡ dīc. in
iudicio adhuc defensionis loc̄ dāt. in secū-
do yō pōit c̄iliū iquo iudices inf se oferūt
quo supplicio dānari eop̄teat. i tertio pōit
gehēna ignis que ē certa dānatio.

Ad sextum sic proce

diſ. **C**ideſ q̄ ira non debeat ponī inē vitiā
capitalia. Ira n. ex tristitia nascit̄, sed tristitia
ē vitiū capitale: qđ dicis accidit. q̄ ira nō
d̄z ponī vitiū capitale. **T**. D̄ diū ē ḡuius
petrū q̄ ira, q̄ magis d̄z ponī vitiū capitale
q̄ ira. **T**. Sūz illud puer. 29° Vir iracim
dus puocat ritas. dīc glo. Janua ē oīuz vi
tior̄ iracidū q̄ clausa v̄tūtib⁹ iſſec⁹ dabī
ges: apta aut̄ ad oē facin⁹ armabīſ aīus. nīl
lī aut̄ vitiū capitale ē p̄ncipiuſ oīum p̄cīoꝝ
ſz quorūdā deſmiate. q̄ ira nō d̄z ponī inter
vitiā capitalia. **S**ed h̄ est q̄ h̄ reg. 20. mo
ral. ponit irā int̄ vitiā capitalia. **T**. N̄ deo
d̄d q̄ sicut ex p̄missis p̄ vitiū capitale dicit̄
ex quo multa vitiā oriunt̄. Habz aut̄ h̄ ira
q̄ ex ea mīta vitiā oriri p̄nt dupliči rōe. p̄ ex
pte sui obī: qđ mīltū b̄z d̄ rōe appetibilitatis

iniquitatis. s. vindicta appetitus sub rōne iusti honesti: qz sua dignitate allicit ut s̄bitū est. Alio ex suo iepetu quo mētē p̄cipitat ad inor dinata quecūqz agēda. vñ manifestū ē q̄ ira ē vitii capitale. Ad p̄imum ḡ dō q̄ illa tristitia er qua oris: ita vt plūmū nō ē accidie vitii: sed passio tristicie q̄ seget ex iniuria illa ta. Ad scđm dō q̄ sicut ex s̄ dictis p̄: ad rōem vitii capitalis p̄tinet q̄ h̄eat finē mul tū appetibilē: vt sic p̄petū appetitū eius mīta p̄petā cōmittant̄. ira aut̄ q̄ appetit malū sub rōne boni h̄z finē magis appetibilē q̄ odiū q̄ appetit malū sub rōne mali: z̄o magis est vitii capitale ira q̄ odiū. Ad tertium dō q̄ ira d̄r̄ ianua vitiorū per accēns. s. remouendo phibēs. i. ipediēdo iudiciū rōis p̄ qd̄ hō retrahit a malis: directe at̄ z̄ p̄ se ē aliqz cā spāliū p̄tōp̄ q̄ oīcū filie eius.

Ad septimum sic pro
cedit. Vf q̄ incōueniēter assignat̄ sex filie ire: que sūt rixa: tumor: mētis: otumelia: clamo: dignatio: blasphemia. Blasphemia. n. ponit ab Isidoro filia supbie. nō ḡ d̄z poni filia ire. P. Odiū nascit ex ira: vt Aug⁹ dīc in regula. ḡ deberet numerari int̄ filias ire. P. Tumor mentis videt idē eē qd̄ superbia. supbia aut̄ nō ē filia alic̄ vitii. sed mater oīz vitiorū: vt Greg⁹ dīc. z̄i moral. ḡ tumor mētis nō d̄z numerari int̄ filias ire. Sed h̄ē q̄ Greg⁹. z̄i moral. assignat has filias ire. R̄ video dō q̄ ira pōt tripl̄ considerari. Uno mō h̄z q̄ ē in corde. z̄ sic ex ira nascit̄ dno via. Unū gdē ex pte ei⁹ q̄ quē irascit̄: quē reputat indignū vt sibi tale qd̄ fecerit: z̄ sic pōi tur indignatio. Aliud at̄ vitii ē ex pte sui ipsius ingitū. s. cogitat dintersas vias vīdīce: z̄ talib̄ cogitat̄ ob̄ aiū suū replet: fm illō Job. 15. Nūqd̄ sapiens ipolebit ardore stoma chū suū. z̄ sic ponit tumor mētis: Alio con siderat̄ ira fm q̄ ē in ore: z̄ sic ex ira duplet iordinatio pcedit. Una qdē fm hoc q̄ hō i mō loqndi irā suā demōstrat: sicut dictū est de eo q̄ dīc̄ fri suo racha. z̄ sic pōi clamo: p̄ quē intelligit̄ iordinata z̄ cōfusa locutio. Alia at̄ ē inordinatio fm q̄ alijs p̄cipit in verba iniuriosa: q̄ qdem si sint h̄ deū: exit blasphemia. si at̄ h̄ p̄imū: otumelia. z̄ mō cō siderat̄ ira fm q̄ pcedit usq; ad factus: z̄ sic ex ira oriūtur rixe p̄ quas intelligit̄ oīa no cumēta q̄ scō p̄ximis inferūtr̄ ex ira. Ad

prīmū ḡ dō q̄ blasphemia in quā alijs p̄cipit delibata mēte pcedit ex supbia hoīs h̄ deū se erigētis: qz vt d̄r̄ Eccl. io. Initū supbie hoīs apostatare a deo. i. recedē a venera tōe eiū: est p̄ma supbie pars. z̄ ex hoc oritur blasphemia: sed blasphemia ī quā alijs p̄cipit ex omotē ai. pcedit ex ira. Ad scđz di cēdū q̄ odiū z̄i aln̄ nascit̄ ex ira: nī h̄z alijs p̄zē cām ex q̄ directī oris. tristicia: sicut e h̄rio amor nascit̄ ex dilectōe. ex tristicia at̄ illata qñqz in irā qñz in odiū alijs mouetur. vñ xueniēti fuit q̄ odiū ponere oriri ex ac cidia h̄z ex ira. Ad tertium dō q̄ tumor mētis nō accipit̄ h̄p supbia: s; p̄ qdā conatu sue audacia hoīs intērātis vīdictā. audacia at̄ ē vitii fortitudini oppositum.

Ad octauium sic pro

cedit. Vf q̄ nō sit aliqz vitii oppositū iracū die pueniēs ex defectu ire. Nihil. n. ē vitiosuz p̄ qd̄ hō deo assilatur. s; p̄ hoc q̄ hō oīno est fin̄ ira silatur dō q̄ cū trāgilitate iudicat. ḡ nī vñ q̄ sit vitiosū oīo ira carere. P. Defect⁹ ei⁹ qd̄ ad nihil ē vtile: nō ē vitiosus. s; mot⁹ ire ad nihil ē vtile: vt pb̄at Seneca i li. quē fecit de ira. ḡ vñ q̄ defect⁹ ire nō sit vitiosus. P. Malū hoīs fm Dyo. ē p̄ter rōem eē. sed subtracto oī motu ire adhuc remanet in tegrū iudiciū rōis. ḡ nullus defect⁹ ire vitii cāt. Sed h̄ē q̄ Chriſo dīc̄ sup̄ Bath. Qui cū cā nī irascitur peccat: patiētia. n. irrōnabilis vitia semiat: negligētiā nutrit: z̄ non solū malos: s; et̄ bonos inuitat ad malum. R̄ video dō q̄ ira dupl̄ pōt intelligi. Uno: simp̄l̄ mot⁹ volūtatis quo alijs nō ex passione s; ex iudicio rōnis penā infligit. z̄ sic defect⁹ ire absq; dubio est p̄ctū. z̄ hoc mō ira accipit̄ in vībis Chriſo. q̄ d̄c̄ ibidē. Ira cūdia que cū cā ē: nī ē iracūdia s; iudiciū. ira cūdia. n. p̄p̄ intelligit̄ cōmotio passionis q̄ at̄ cū cā irascitur: ira illī nō ē ex passione iō iudicare d̄r̄ nō irasci. Alio accipit̄ ira p̄ motu appetit⁹ sensitiū q̄ ē cū passione z̄ trāmutatōe corpali: z̄ h̄ gdē mor⁹ ex necitate segetur ihoīe ad simplicē motū volūtati: q̄ nāl̄ appetit⁹ inferior̄ segt̄ motū appetit⁹ supboris nisi alijs repugnet. z̄ iō nō pōt totalr̄ deficere mot⁹ ire i appetitu sensitiuo: nisi p̄ subtractōem vel debilitatē voluntarij mot⁹. z̄ iō ex seqnti ēt̄ defectus passionis ire vitiosus ē: sicut z̄ defect⁹ voluntarij mot⁹

Ad puniēdū fini iudiciū rōnis. **A**d p̄mū;
ḡ dicenduz q̄ ille q̄ totalr̄ n̄ irascis cū d; ira
sci:imitat qdē deū q̄tū ad carētiā passionis
nō aut̄ q̄tū ad hoc q̄ ds ex iudicio punit.
Ad secūdūm dō q̄ passio ire utilis ē sicut
z oes alij mot̄ appetitus sensitiui ad B q̄ hō
prōpt̄ exequāt id qd̄ rō dictat: aliogn fru
stra eēt in hoie appetitus sensitius: cuj tñ
nā nihil faciat frustra. **A**d tertīū dō q̄ in
eo q̄ ordinate agit iudiciū rōis nō solū ē can
sa simplicis mot̄ voluntatis: h̄ et appetitus se
sitiui: vt dictū est: t̄ iō sic remotio effect̄ est
signū remotōis cāe: ita etiā remotio ire est si
gnū remotōis iudiciū rōis.

Ende ɔside
rādū est de crudelitate. Et
circa h̄ querūf duo. p̄ vñz
crudelitas opponaf clemen-
tie. 2° de comparatiōe ei⁹
ad seuitiam vel seritatem.

Ad primum sic pro
cedit. Videat quod crudelitas non opponatur cle-
mētie. Dicit n. Seneca in. 2. de clemētia: quod
illi vocant crudeles qui excedunt modum in puni-
ēdo quod trahunt iusticie, clemētia autem non ponit
pro iusticie sibi tantum, quod crudelitas non vult op-
poni clemētiae. ¶ D. Jere. 6. v. Crudelis est
et non miserebis: et sic virus quod crudelitas oppō-
tur mīcē. sed mīa non ē idē clemētiae: ut scilicet dictu-
mē, quod crudelitas non opponitur clemētiae. ¶ D.
Clemētia considerat circa iustitiae penas: ut
dictū ē, sed crudelitas considerat in subtractione
benevolentiae sibi illud puer. xi. Qui autem crudelē est per
pinquā abutit, quod crudelitas non oppōnitur clemē-
tiae. Sed ē quod dicit Seneca in libro de clemētia
quod opponitur clemētiae crudelitas quod nihil ali-
ud ē quam atrocitas aī in exigēdis penis. ¶ D.
dicendum quod nomen crudelitatis a cruditate
sūptū ē vir. Sic autem ea quae sunt cocta et digesta
solēt hinc suauē et dulcē sapore: ita illa quae sunt
cruda bruta horriblē et asper sapore. dictū est
autem scilicet clemētia iportat quodā aī lenitatem siue
dulcedinem per quam alius ē diminutius penas
vñ directe crudelitas clemētiae opponitur.
¶ Ad pmū quod dicitur sicut diminutio penas
quod ē fīm rōez pertinet ad epicheiā. sed ipsa dulce-
do affectus ex qua hoc ad hanc inclinatur pertinet ad
clementiam: ita etiam superexcessus pena
et summa quantia ad id quod exterius agit pertinet ad

iiusticiā: s̄ q̄stū ad austēritatē ai p̄ quā aliq̄
fit promptius ad penas augendas ptinet ad
cruelitatē. **A**d sc̄dm dō q̄ mīa t̄ clemē
tia suenūt in b̄ q̄ vtraq̄ refugit t̄ abhorret
miseriā alienā: alī tū t̄ alr. nā ad mīam pt̄
net misie subuenire p̄ bñficiū collatōem. ad
clemētiā at̄ ptinet misiā diminuē p̄ subtra-
ctōe penaz̄: t̄ qz crudelitas sup̄abūdātiā in
exigēdis penis ipozat: directi oppōditur cle-
mētie q̄ mīetm̄ pp̄ fīlititudinē harv̄ utū ac
cipitur qñz crudelitas p̄ imīa. **A**d tertiu
dicendū q̄ crudelitas ibi accipitur p̄ imīi
cordia ad quā ptinet bñficiū nō largiri. qñis
et̄ dici possit q̄ ipa bñficiū subtractio q̄da
pena est.

Ad secunduz sic pro
cedit. Ut q[uod] crudelitas a seuitia sive ferita
te nō differat. Uni. n. K[on]uti ex una pte vnuz
vitiū vñ eē oppositū. s[ed] clemētia p[ro] supabun
dātiā opponitur t[ame]n seuitia t[ame]n crudelitas. q[uod] vñ
q[uod] seuitia t[ame]n crudelitas sint idē. ¶ **P.** Isidor[us]
dicit i li. ethimol. q[uod] seuer[us] d[icit] q[uod] scimus t[ame]n fer[us]
q[uod] sine pietate tenet iusticiā: t[ame]n seuitia vñ
excludē remissionē penar[um] i iudiche: q[uod] p[ro]ni
nere. q[uod] crudelitas est idē q[uod] seuitia. ¶ **S.** Vn
cū vñti opponiatur aliqd vitiū i excessu: ita
et t[ame]n in defectu: q[uod] q[ui]dē trahatur t[ame]n q[uod] ē in
medio: t[ame]n vñto q[uod] ē in excessu. s[ed] idē vitiū ad
defectū p[ro]niēs opponitur t[ame]n crudelitati t[ame]n
seuitie: videlicet remissio vel dissolutio. dicit. n.
Greg. 3° moral. Sit amor s[ed] nō emolliēs. si
rigor s[ed] nō erasperās: sit zelus s[ed] nō imodera
te seuiēs: sit pietas: s[ed] nō plus q[uod] expediat pa
cēs. q[uod] seuitia ē idē crudelitati. ¶ **S**ed h[oc] est
q[uod] Seneca dicit in. 2. de clemētia q[uod] ille g[ener]o
nō lesus nec p[er]tōri irascitur: nō d[icitur] crudelis
s[ed] fer[us] sive seuius. ¶ **R**ānde d[icitur] q[uod] nomen se
uitie t[ame]n feritatis a filiitudine sera[rum] accipitur q[uod]
et dicuntur seue. b[ea]tū. n. a[li]a alia nocēt hoīb[us] vñ
ex eoz corpib[us] p[er]scātur: nō et aliquā iusticie cā
cū. Isideratio p[ro]niet ad solā rōe: t[ame]n iō. pprie
loq[ua]ndo feritas vñ seuitia d[icitur] s[ed] quā aliq[ui]s in
penis iſerēdis nō considerat aliquā culpā eius
q[uod] punitur: s[ed] solū h[oc] q[uod] delectatur i boīz cru
ciatu. t[ame]n sic p[ro]p[ter]a q[uod] ostinetur sub bestialitate. na
tal[is] delectatio nō ē h[um]ana s[ed] bestialis p[ro]ue
niēs vel ex mala iſuetudine vñ ex corrupcio
nā: sicut t[ame]n alie h[oc] bestiales affectōes: s[ed] cri
delitas non solum attendit culpaz in eo qui